

MARTENII EDITIO.

XLIV. Unusquisque porcarios, et alios servos suos ^a Dominicis diebus vel festivis ad missam venire faciat.

XLV. Patrini suos spirituales filios, symbolum, et orationem Dominicam vel doceant, vel docere faciant.

XLVI. Chrisma semper sit in sera ^b propter quosdam infideles.

XLVII. ^c Quisque presbyter expositionem symboli, vel Dominicæ orationis habeat scriptam juxta

traditionem orthodoxorum Patrum, et eam pleniter intelligat, et inde prædicando populum sibi commissum assidue ore instruat. Orationes missarum, præfationem canonis, eundem canonem pleniter intelligat, ac memoriter, ac distincte proferre valeat. Epistolæ, et Evangelii sensum, saltem juxta litteram, sciat. Psalmorum verba, et distinctiones memoriter teneat. Exorcismos, et orationes ad catechumenum faciendum, ad baptismum consecrandum, et preces super masculum et feminam singulariter et pluraliter distincte proferre sciat, et ordinem baptizandi ad succurrendum infirmis, et ordinem reconciliandi secundam auctoritatem Canonum, et ordinem unguendi infirmos, et ordinem in exequiis defunctorum, et preces super salem et aquam, cantum nocturnum, et diurnum, compotum, si non majorem, saltem minorem, id est epactas, concurrentes regularesque terminos, martyrologium, pœnitentialem unusquisque habeat.

^a Aug. vel Dominica.

^b Aug. et Victorin. ut in Lucensi.

^c Caput 47 in Augustano eadem habet quæ in Martenio leguntur, sed interpolata, et variis additio-

LABBEI EDITIO.

ciant. Chrisma semper sit sub sera et sigillo propter quosdam infideles. Volumus autem, fratres charissimi, quatenus quæ nostra percepistis traditione, quantum humana patitur infirmitas, bonis studeatis operibus adimplere, præstante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre, etc.

LUCENSIS CODEX MS.
alterius sponsam quis ducat, contradicite.

XLIV. Porcarios, etc., ut apud Martenium.

XLV. Patrini filiis suis symbolum, et orationem Dominicam insinuent, aut insinuari faciant.

XLVI. Chrisma semper sit sub sera, aut sigillo propter quosdam infideles.

Volumus autem, etc., ut apud Labbeum.

nibus variata. Dein uterque codex, Victorinus nempe et Augustanus eodem epilogo clauduntur, qui pariter legitur in editione Labbeana. Volumus autem, etc.

ANNO DOMINI DCCCLVIII.

BENEDICTUS III

ROMANUS PONTIFEX.

NOTITIA HISTORICA IN BENEDICTUM III.

(Apud Manai. Concil. Collect. ampl. tom. XV, p. 101.)

Benedicti virtutes; fit subdiaconus a Gregorio IV; A fit presbyter a Leone.

Benedictus (a) tertius, natione Romanus, ex patre Petro, sedit annos duos, menses sex, dies decem. Beatus vir iste dilectissimus visceribus editus, sidereo pollens rore, crescensque celerius divinatorum studio apicum patris ad erudiendum arbitrio traditur. Qui veluti spongia citissime lympham capit, sacrorum ita voluminum didicit lectiones, rudimenta cognovit, accepit, mentisque suæ fundatione posuit, et invisibilibus radicibus propagavit. Celebrissima quidem cum de eo fama pervulgaretur, in Lateranense patriarchium perducitur, cleroque locatur. Erat autem sapiens verbo, doctrina præclarus, sobrius conversatione, loquela pacificus, cunctis

(a) *Benedictus*. Leone defuncto absque mora in locum ejus consensu omnium subrogatus est Benedictus III. Factione vero pravorum quorundam, qui ad flagitium usi sunt legatorum imperatoris opera, Anastasius cardinalis presbyter tituli sancti Marcelli, quem supra in concilio Romano tempore Leonis IV celebrato excommunicatum fuisse diximus, intrusus est per schisma in sedem apostolicam; idque imperatoris Ludovici conatu, qui oderat in ele-

compatiens, omnibusque obediens, denique beatissimus. Cum eum intueretur papa Gregorius almiticus peritum doctrinis, atque proficuum, in sancta illum constituit Romana Ecclesia subdiaconum. In quo ordine plura sacræ conversationis certamina habuit: nam carnem vicit, ac mundi principem, et omnia ejus argumenta nequissima. Obiit deinde Gregorius præsul, migravitque ad Dominum. Sergius autem gubernacula Romanæ suscepit aristes Ecclesiæ, eoque defuncto apostolicam Leo papa sedem suscepit: oppido, qui illum pro felicissimis actibus diligens superno compunctus autu celesti cum titulo ingenti presbyterum consecravit honore. Cujus beatitudo in tantum longe lateque refulsit atque præfloruit, ut omnibus beatissimus dictis et opere diceretur. Evidenter autem in eo

ctione Romani pontificis nullam sui rationem haberi. Verum resistente clero populoque Romano schismaticus ejicitur, atque in suam sedem Benedictus restituitur. Hæc summam ex Anastasio. Hujus tempore Lotharius imperator relicto sæculo, anno imperii sui decimo quinto, qui est Christi octingentesimus quinquagesimus quintus, habitum monasticum suscepit. Sev. Bix.

divina permanere sapientia cognoscebatur, quia A iargifluis purisque ejus omnes fovebat affectibus, et luce clarius perornabat, caducique ac transituri mundi delectabilia respuebat, et quidquid utebatur, egenis atque pauperibus erogabat. Jejunii vero validus, oratione assiduus persistebat, pervigilque in Dei quotidie laudibus commorabatur.

Leo quidem ubi hac luce substractus præsul occubuit, mox omnis clerus, istius Romane: protectæ sedis, universique proceres, cunctusque senatus ac populus congregati sunt Domini clementiam exorantes, ut beatificum illis omnibus demonstrare dignaretur pastorem, qui culmen apostolatus regere valisset tranquille. Divinitus igitur æthero tunc lumine inflammato, uno consensu, unoque eum conamine Benedictum pro tantis quibus pollebat sacris operibus pontificem promulgaverunt eligere.

Benedictus animadvertit se postulari in papam.

Illico vero alacri universa studio plebs et populi cœtus cœlesti titulo properantes, Deo illum omnipotenti, ut solitus fuerat, invenerunt fundentem orationem. Surgens autem, et populi densissima cernens agmina, rem cognovit, et mente concepit. Interea multis cum lacrymis genua flectens flebili voce omne deprecabatur taliter, dicens: Non me a mea defunctis ecclesia, rogo, quia tanti culminis non sufficio sustinere, nec bajulare gravamen.

Vi cogitur suscipere papatum. — Per fraudem Anastasium depositum quidam conantur facere papam.

Illic vero nullatenus acquieverunt, sed virtutibus eum ex eodem titulo abstrahentes cum hymnis et canticis spiritualibus ampla exultatione et ineffabili gaudio in patriarchium Lateranense perducentes, pontificali solio, ut mos est pontificum, canaque consuetudo demonstrat, posuerunt (a). Lætatur propterea Urbs, exultat Ecclesia, congaudent senes, ovantesque divinas modulantur virgines laudes, distantur pauperes, locupletantur inopes, consolantur captivi, consurgunt debiles, infirmi sanantur, celerique pede concurrunt, quia extensa in eis tristitia fuerat, contemplabantur confusa, et tranquillitas florifera videbatur erecta. His itaque peractis clerus et cuncti proceres decretum componentes propriis manibus roboraverunt, et consuetudo prisca, ut poscit, invictissimis Lothario ac Ludovico destinaverunt Augustis. Ipsum autem qui deducebant legati decretum, fuerunt hi: Nicolaus videlicet Anagninæ antistes ecclesiæ, et Mercurius magister militum: Arsenio Eugubino episcopo obviante adinvicem confabulari ceperunt: qui callidis eos sermonibus liniens corda eorum mollire cœpit, beatique fidelitatem jam fati declinaverunt electi, cum quibus etiam consilium studuit confirmare, ut depositum anathematizatumque Anastasium, quo divina nullatenus permittebat clementia pontificatus infula perornarent. Euntes itaque Ludovico decretum benignissimo Cæsari dantes, duplici, quam mentibus gerebant, intentione Romam reversi sunt, adventumque missorum nuntiantes imperialium epistolas eidem insigni obtulerunt electo, quibus Augusti continebantur responsa. Qui omni clero, ac republicæ cœtibz diris machinationibus consilium, quod Eugubii, ut prætulimus, cum Arsenio statuerunt, adimplere cupientes dicebant: Omnes in obviam imperialibus simul nobiscum exire studete legatis, quatenus Augusti jussionibus obedientes existere valeatis.

Legati Romam missi deficiunt ad pseudopapam. Conspiciunt plures contra Benedictum. Pseudopapa irrumpit in ædem S. Petri, ubi imagines confringit.

Post aliquot quoque dies ipsi, quos prænuntiaverunt, missi Hortam, quæ quadragesimo milliaro a

Roma distat, properaverunt. Ex quibus in eam Adelbertus Bernardusque ingressi comites cuidam olim damnato, Arsenio cogente episcopo, se conjunxerunt presbytero [presbytero cardinali] nomine Anastasio, qui in sancta synodo beatæ præsidente Leone memoriæ præsule rite secundum sacrorum promulgationes canonum excommunicatus, depositus, et anathemate vinctus fuerat: non habentes Deum præ oculis, ipsiusque præcepta confundere, ut tyranni, cupientes evidenter meditabantur, qualiter eundem ejectum, anathematizatumque Anastasium apostolico culmine sublevarent contra traditionem, omniumque sanctiones pontificum virorumque aliorum. Missi quoque, quos jam supra meminimus, qui imperatori nostrum decretum benignissimi de electione Benedicti porrexerant, id est, Nicolaus episcopus et Mercurius magister militum mentibus cognitum conceptum habentes consilium cum aliis quibusdam Romam egressi nobilium, id est, Gregorio Christophoroque magistris militum, obviam quasi imperatoris legatis profecti sunt, Hortamque properantibus urbem fidelitatis sacramentum, quod fecerant almiſico Benedicto, parvipendentes, obliſcencesque electo, damnato se conjunxerunt, depositoque presbytero: hac sub occasione multi concedentes ab urbe similiter peregerunt, cogitantes consilium, juxta illud prophetæ elogium, quod non potuerunt stabilire (Psal. xx). Urbe deinde exeuntes ab Horta juxta basilicam beati Leucii martyris pervenerunt, insultantes et gloriantes in sua virtute, cum quibus Radualdus Portuensis episcopus, Tudertinaque urbis Agatho antistes aderant, qui clam Roma discesserant urbe. Et eidem anathematizato tetra irretiti caligine se junxerant, obscurati sensu, mente, et anima.

Hoc ipse Dei famulus audiens Benedictus electus G. G. Majonemque venerabiles prudentesque, et omni scientia plenos episcopos ipsis imperialibus missis cum aliquibus litteris studuit destinare, quos apprehendentes Artio anathematizato monente presbytero vinxerunt, et custodibus tradiderunt, quod nec barbari gentiles in legatis perfecisse audiuntur.

Postmodum autem sæpius dictus Christi minister Benedictus electus Adrianum insignem secundicerium sanctæ sedis apostolicæ illis atque Gregorium duces obviam direxit.

Altera autem die, missione fungentes omni clero cunctoque senatu, et universo populo mandaverunt, ut obviam illis trans Milvium pontem imperatoris jussionibus irent. Tunc omnes dolum nescientes Romani neque fallaciam, acquieverunt, Milviumque trans pontem urbem egressi unanimiter perrexerunt. Properantibus quidem ad martyris jam fati basilicam, ipsi, de quibus jam supra legati meminimus, eidem deposito anathematizatoque presbytero episcopo clerus Romanæ plebis, ac proceres obviverunt, cum quibus pariter equitantes per Neronis campum urbium jam mœniis properabant. Adrianum quoque insignem secundicerium, de quo supra retulimus, vallatum custodibus deducebant. Gratianum vero sacri super istam patriarchii, atque Theodorum quoque scriniarium apprehendentes reclusos lanceis retinebant, et adstrictos, quod nullatenus Augustorum jussione præceperant, nec eorum voluntate dictaverant, sed hoc infelix depositi præsumptio agebat presbyteri, qui virtutibus Leonianam cum ipsis Cæsaris legatis ingrediens urbem apostolorum repente, quam non debuerat, principis introire basilicam, Dei parvipendens iudicium, audacter invasit, tantaque ac talia infaustæ operationis mala peregit, qualia nec Sarracena in ea perficere manus præsumpsit vel arbitrata est. Imagines enim confrexit, ignique concremavit, et synodum, quam supra sanctuarii januas beatæ memoriæ Leo pingi papa jusserat, destruxit, Dominique Jesu Christi ejusque

(a) Hinc clare liquet Leoni IV non Joannem VIII feminam, sed Benedictum successisse.

semper Virginis genitricis iconam bipenni, quod non debuerat, ad ima dejecit, pro quo detestabili opere orthodoxæ cuncti cultores fidei lacrymas fundentes ingemiscebant, et tristitia replebantur ac mœrore.

Occupat thronum pontificium. Benedictum deturbat.

His itaque peractis, hostili virtute ipse Romam depositus ingreditur presbyter, celeriterque ad Lateranense properavit cum iniquissimis ejus sequacibus, et sæculari potentia patriarchium, multisque telorum generibus januas ejus aperiens tyrannus veluti cruentus eas introivit, solioque, quod nec manibus debuerat contractare, resedit, et cuidam Balcoregiensi episcopo, qui vocitabatur nomine Romanus, tantum cum non opere ferinus umbratus mentibus cerneretur, præcepit ut beatissimum Benedictum, quem omnis Romana, ut prætulimus, plebs elegerat, pontificali, quo residebat, egeret solio. Qui etiam vestimenta pontificalia quibus indutus erat, ut barbarus tulit atque expoliavit, multisque eum injuriis verberibusque replevit.

Totus populus et clerus in luctu. Nolunt consentire in pseudopapam.

Tunc ipse depositus Anastasius eundem benignissimum Benedictum electum, humana, non Dei virtute, custodibus, qui arctius eum constringerent, tradere studuit, Joanni scilicet Adrianoque dudum presbyteris, quia a Leone præside pro illorum criminibus damnati fuerant atque depositi ex omni sacerdotali officio. Mox universa urbs ululatu amplisque repleta est stetit, et gravi murmure quasata jacebat. Illico quidem omnes episcopi, clerusque, ac Dei populus, sancta sanctorum ingressi, audientes pectora sua profusis lacrymis intra vestibulum et altare solo prostrati jacebant, Dei orantes majestatem, ut tanti erroris caligine sua eos victricem dextra liberaret. Septimæ tum feriæ cursus peragebatur.

Alterâ vero die prædicti episcopi cum universo clero ac populo in Amilianæ titulo convenerunt, in quo etiam Augusti sæpius dicti legati frementes, magnaque tumentes superbia pervenerunt, et impetu facto absidam, in qua episcopi psallentes residebant cum clero leones veluti ferocissimi conscenderent, erectisque jaculis eos conabantur elidere, ensibusque punire, dicentes: Acquiescite, et vestro consensu pontificali Anastasius culmine subrogetur. Illi vero sancto repleti Spiritu affirmabant, dicentes: Nunquam in depositum, et anathemata a sancto præside, beatæ synodo vincuntur consentimus, sed modis omnibus abjicimus, et a Dei cœtibus segregamus. Ipsi denique furibundi verberibus eos tormentisque dicebant se velle eos punire, sed beatissimus Deique omnipotentis antistes, et qui cum ipsis aderant, terrores vel minas eorum parvipendentes, immobiles perstiterunt. Quorum constantiam jam dicti Franci cernentes ab eis ira discesserunt repleti, et in quoddam cubiculum ipsius basilicæ sunt ingressi, diversaque consilia meditabantur, in quod etiam Ostiæ, et Albani antistes coactos introduxerunt quos molliori sermone blandisque reducere adulationibus decertabant, et postmodum asperis promissionibus circumdabant, quibus stridula etiam voce dicebant: Nullatenus vitam possidere potestis, sed capitali subjacelitis sanctioni, nisi consecrationis Anastasio gratiam dederitis. Illi autem ante se morti tradere proferebant, membratimque se lauari, quam deposito anathemate damnato consecrationis tribuerent benedictionem. Arguebant autem eosdem missos, et universas demonstrabant sacræ responsionis scripturas, qualiter nullatenus eundem depositum in ordine quem posebat constituere valissent. Protinus vero secretius linguam eorum confabulantes furor, qui in eis exuberabat, minuit, mentibusque videbatur expulsus.

Tota plebs in ecclesia repetit Benedictum. Missi Cesaris tandem consentiunt in Benedicti electionem.

Tertia vero feria lucescent omnes episcopi cum clero ac populo in basilica Salvatoris, quæ Constantiniana dicitur, congregati sunt. In qua omnis plebs, ac populi multitudo extensa voce clamavit, Benedictum beatissimum papam volumus, ipsumque desideramus, quod jam fati audientes legati mirabantur. Videntes itaque quia in Anastasium Christi unitas almaque concordia nullo flectebatur ingenio, in quodam patriarchii cubiculo episcopos convocaverunt, atque alios sacerdotes cum clero. Cum quibus amplum agitare studuerunt confictum, sed tam probabilibus missorum audaciam superaverunt sermonibus atque doctrinis, ita ut infausta illorum mentis cogitatio contempleretur contrita atque confusa. Hoc cernentes missi venerabilibus dixerunt episcopis: Accipite vesrum electum, et in quam vultis basilicam eum deducite. Et modo Anastasium, quem depositum dicitis, ab hoc patriarchio ejicimus. Tresque per dies jejunium cum orationibus celebremus, et postmodum quidquam superna clementia demonstraverit, impleatur. Almifici vero episcopi clamaverunt: Ejiciatur a nostra presentia invasor atque depositus Anastasius, et ab hoc expellatur patriarchio, et tunc facimus quod hortamini.

Anastasius ejicitur.

Illico prædictus Anastasius magna cum turpitudine de patriarchio ejectus atque expulsus est, ut omnes multimodas orthodoxæ cultores fidei Domino nostro Jesu Christo persolverent grates.

Benedictus in Lateranensem ecclesiam ducitur. Adversarii osculantur pedes ejus.

Episcopi quidem cum universo clero ac populo beatissimum accipientes Benedictum ejectum de basilica, in qua clerici commorantur, deduxerunt, quia ibidem custodibus a severissimo fuerat Anastasio collocatus. Qui cum omni alacritate atque exultatione cum ipso in basilicam Salvatoris, quæ Constantiniana dicitur, descenderunt. De qua exeuntes enim super equum ovantes, in quo Leo præsul sedere consuaverat, posuerunt. Quem etiam magna populi præcedente caterva in basilicam Dei Genitricis, quæ ad Præsepe dicitur, deduxerunt, in qua jejunii et orationibus tribus diebus noctibusque vacantes summam majestatem Domini multis lacrymis exorabant.

Expletoque jejunio omnes qui se anathematizato depositoque conjunxerant, divino compuncti nutu, deque inflammati favore, in jam fatam basilicam, in qua beatissimus, ut prætulimus, Benedictus erat, unanimes convenerunt, et procedentes vestigia ipsius osculari cœperunt, qui et dicebant: Erravitnus, et lubrico a te pede discessimus, sed pastor veluti sanctissimus ovium suscipe agmina per nemus errantia, fessoque sinu agniculos collige, tuisque nos obumbrâ sub alis. Protinus ipse a Deo protectus Benedictus extensis brachiis, puris mentibus, cordeque benigno omnes amplecti stitabat, et osculis perornabat, quibus etiam dicebat:

Gaudete, inquit, dilectissimi, et magis exultate, quia Ecclesiam quæ scissa fuerat, Christus Dei Filius sua unire virtute dignatus est. Hæc dicens, et his similia prædicans, etiam ipsi imperiales ibidem convenerunt legati, qui salubribus verbis ac mollioribus cum eodem secretius electo confabulabantur.

In throno pontificio collocatur; consecratur pontifex.

Subito vero omnes episcopi, universusque clerus, atque innumera Romani populi multitudo ex eadem eum deducentem basilica cum hymnis et canticis spiritualibus in patriarchium Lateranense introdixerunt, et in pontificali solio, de quo ejectus fuerat, posuerunt. Denique universa congratulabatur Ecclesia, et omnis populus amplis vocibus resultabat

Præterea Dominico die diluculo in basilicam beati Petri apostoli ab episcopis, clero, proceribus deductus est, et in conspectu omnium, imperialibus missis cernentibus in apostolica sede, ut mos est, et antiqua traditio dictat, consecratus ordinatusque est pontifex. Portuensis vero episcopus prohibetur ab ecclesia, ordinationem, quam debuerat; super eum nullatenus fecit, quod anathemate sese junxerat, ac in perjurii voragine ceciderat atque manebat.

Post sacra autem tunc missarum solemnia celebrata, in patriarchii Lateranensis pontifex ordinatus reversus est ecclesiam. Erat enim mitissimus, et omnibus sacris decoratus operibus, vultu pulcher et mente clarus, dulcis verbo, doctrina benevolus.

Michael filius Theophili, imperator orientalis, dona mittit Romam.

Hujus temporibus Michael filius Theophili imperatoris Constantinopolitanæ urbis imperator ob amorem apostolorum misit ad beatum Petrum apostolum donum per manum Lazari monachi, et pictoriæ artis nimie eruditi, genere vero Chazai, id est Evangelium de auro purissimo, cum diversis lapidibus pretiosis. Calicem vero similiter de auro, et lapidibus circumdatum, reticulo pendente de gemmis albis pretiosis niæ pulchritudinis decoratum et vela duo de olovero, cum cruce de olovero, et lista similiter de chrysoclavo, et parva coopertoria ipsius calicis, sicut mos Græcorum est. Similiter et vestem de purpura imperiali munda super altare majus ex omni parte cum historia et cancellis, et rosis de chrysoclavo magnæ pulchritudinis deornatam, etiam et velum de stauraci unum, cum cruce de chrysoclavo, et litteris de auro Græcis.

Saxonum rex religionis causa Romam petit.

Hujus temporibus rex Saxonum, nomine... causa orationis veniens, relictis omnibus suis rebus, regnum proprium suum dimisit, Romam properans ad limina apostolorum Petri et Pauli, cum multitudine populi, et obtulit dona beato Petro apostolo, coronam ex auro purissimo pensantem libras quatuor, bancas ex auro purissimo duas pensantem li-

bras.... spatham cum auro purissimo ligatam. Item imagines duas minores ex auro purissimo; gabathas saxiscas de argento exaurato quatuor. Saraca de olovero cum chrysoclavo uno. Camisias albas sigillatas holosericas cum chrysoclavo, et vela majora de fundato duo.

Et ipse rex Saxonum, postulante sanctissimo domno Benedicto papa, ut faceret rogam in ecclesia beati Petri apostoli publicam de pondere auri vel argenti librarum, episcopis, presbyteris, diaconis, et universo clero et optimatibus Romanis tribuit aurum, populo vero minutum argentum.

Et postmodum finita causa orationis reversus est ad proprium regnum suum, et post paucos dies vitam finivit, et perrexit ad Dominum.

Multum denique idem præsul sanctarum Dei ecclesiarum curam gerens, semperque pio mentis affectu ac studio in illarum reparatione gaudens, in basilica regni cælorum clavigeri nutritoris sui fatum cantharum argenteum sedentem in pedibus quatuor a Saracenis olim allatum, in quo ad decus ipsius basilicæ in diebus festis, atque Dominicis lucerna simul et cerei ponebantur juxta lectorium mirifico opere fecit, ac renovavit pensans libras.... Erat enim ad divini cultus amorem semper intentus pacisque amator, et omnium supernorum pudicis moribus operum cultor.

Papa sepulture clericorum solet interesse.

Hic constituit ut cum episcopus, vel presbyter, aut diaconus moreretur, pontifex una cum omnibus episcopis et presbyteris, atque diaconibus, necnon et reliquis clericis ad ejus sepeliendum corpus et commendandam animam, conveniret.

Similiter etiam ipsi facerent, cum pontifex ab hac luce migrasset, quod non solum docuit, sed et fecit. Cujus vestigia sequens successor ejus in causa pietatis hujus, sicut et in cæteris eum tanquam hæres devotissimus imitatus est. Hic fecit ordinationem unam per mensem Decembrem, presbyteros quinque, diaconum unum et episcopos per diversa loca numero sexaginta sex. Sepultus vero est ante fores basilicæ beati Petri apostoli.

¶ BENEDICTI III EPISTOLÆ.

(Mansi, ibic.)

EPISTOLA PRIMA.

AD HINCMARUM ARCHIEPISCOPUM RHEMENSEM.

Confirmat synodum Sussionensem et cum privilegiis Ecclesiæ et archiepiscopi Rhemensis.

BENEDICTUS episcopus servus servorum Dei reverentissimo et sanctissimo confratri nostro Hincmaro archiepiscopo sanctæ Rhemensis Ecclesiæ.

Probabilium sacrorumque definitiones gestorum audientium mentes exhilarant, faciuntque alacres, et in tantum mortalium lætitiæ corda replent, ut in Conditoris omnium exuberent laudes, facilique intuitu illarum confirmat proficuas intentiones et actus, validoque et inconvulso propagare fundamine certamine ingenti procurant. Nostri quemadmodum pontificis cor dulcisonis tuæ benignitatis apicibus lætius effectum est et hilarius: strenua quos perlegentes inquisitione, nostræ te esse conjunctum dilectioni internis novimus oculis, divinisque prospere

ritatibus efficacem, a synodique textum imminent: ventilantes intuitu, ejusque actus, quam apud Sussionis civitatem tua beatitudo studuit celebrare, cum episcopis tuæ dioceseos, venerabilibusque archiepiscopis, Wenilone scilicet Senonensi, Aqualrico Turonensi, aliisque episcopis, ut scriptis in ea contulisti, subtilique demonstratione pandere procurasti: quæ ad profectum sanctæ noscuntur Ecclesiæ piis auctoritatibus statuta saucita reperimus, præcipue in quibus æquiparare te viros illos prospeximus, qui non terrenis actibus, caelicisque delectati sunt observationibus, infinitoque Dei zelo accensi, ecclesiastica promulgarunt statuta et ordines. Hæc cernentes, ad ea quæ cupis nullatenus nos inclinare ambigimus, tuæ venerationis adimplere nos cupientes affectum. Et quia ut devotus fidelisque in omnibus filius, pro instructione seu confirmatione gestorum ac regularum ecclesiasticarum, semper ad hanc to-

* Ivo, parte iv, cap. 156.